IN1030 - Systemer, krav og konsekvenser - våren 2026

Obligatorisk oppgave 3: Lover og etikk

Nøkkelord: Etisk refleksivitet, lover, forskrifter, universell utforming og personopplysninger.

Formål: Formålet med denne oppgaven er å få erfaring med og kjennskap til sentrale lover og forskrifter omkring digitale systemer. Du vil få trening i å drøfte etiske problemstillinger konkret knyttet til universell utforming og personopplysninger. Obligen adresserer det tredje læringsmålet i Modul A; du skal kunne kjenne til sentrale lover og forskrifter for utvikling av digitale systemer, og drøfte etiske problemstillinger.

Leveringsfrist: onsdag 4 mars, kl.23:59. Lokal Oslot tid.

Instruksjoner for innlevering
For å tilrettelegge for ryddig og effektiv retting av innleveringene, pass på at følgende krav er oppfylt:

- Dokumenttype: PDF
- Filnavn: brukernavn-in1030-3x.pdf (brukernavn = ditt UiO-brukernavn, x=1 ved første innlevering, 2 om du leverer en gang til)
- Innleveringsplattform: Devilry
- Navn på dokument: Skriv navnet ditt på første side i dokumentet.
- Maks lengde: 7 sider. Om du vil skrive mer; legg det i et appendix.

I denne oppgaven skal du jobbe med lover og forskrifter for utvikling av digitale systemer, og få trening i å drøfte etiske problemstillinger.

Oppgave 1 - Universell utforming

A. Se videoen *Ein introduksjon til universell utforming* som du finner nederst på siden her: https://www.uutilsynet.no/veiledning/hvordan-jobbe-med-universell-utforming/245

Velg ut tre av de 24 tipsene som presenteres i videoen, og forklar disse tre. Bruk gjerne eksempler for å illustrere hvordan disse kan gjennomføres i praksis.

B. Forklar med egne ord de fire prinsippene i WCAG 2.1. Velg deretter ut og beskriv én retningslinje for hver av de fire prinsippene. Bruk eksempler for å illustrere hvordan dette kan brukes i praksis. Den norske oversettelsen av WCAG 2.1 finner du her: https://www.w3.org/Translations/WCAG21-no/

C. Beskriv formålet med en tilgjengelighetserklæring. Du finner informasjon om tilgjengelighetserklæringen hos UU tilsynet: https://uutilsynet.no/veiledning/tilgjengelighetserklaering/1127

D. Beskriv disse begrepene (minimum én setning for hvert begrep):
- Universell utforming.
- Inkludering.
- Tilgjengelighetspyramiden.
- Én av følgende modeller: GAP-modellen, sosial modell eller medisinsk modell

Oppgave 2 - Personopplysninger

A. Les artikkelen om Folkeopplysningen og hvordan informasjonen Facebook lagrer om deg kan bli misbrukt. Se deretter Youtube-klippet om hvordan Cambridge Analytica brukte personopplysninger. Lenker til artikkelen og dokumentaren finner du nedenfor. **Beskriv problemstillingene som tas opp i artikkelen og Youtube-klippet og drøft deres relevans.**

Artikkel:https://www.nrk.no/dokumentar/xl/ble-manipulert-etter-nrk-spionering-pa-hans-digitale-liv1.14759796

Video:https://www.youtube.com/watch?v=VDR8qGmyEQg

B. Se for deg at du tar opp lyd eller tar bilde i en av gruppetimene dine. Er det nødvendig å informere de som er til stede om opptaket? Og i så fall hvordan ville du gått fram? Er lydopptak av stemmen til et menneske en personopplysning?

C. En IT-bedrift som behandler personopplysninger beslutter å legge lagring og behandling av personopplysninger til en skytjeneste lokalisert i utlandet.
1. Er dette lov ifølge Personopplysningsloven? Husk å henvise til lovverket.
2. Hva må bedriften gjøre for å kunne outsource lagring og behandling av personopplysninger?

D. Finn frem til personvernerklæringen til det systemet du jobbet med i Oblig 1 og Oblig 2. Hvem kan brukerens personopplysninger utleveres til? Det holder å nevne to interessenter/aktører i denne oppgaven. Hvis det er vanskelig å finne konkrete interessenter/aktører reflekterer du rundt hva dette har å si for brukeren.

Oppgave 3 - Digitalisering, automatisering og etisk refleksivitet

A. Se filmen om etiske dilemma ved programmering av førerløse biler av Patrick Lin (4:15 min). Redegjør først for dilemmaet, og drøft deretter mulige tilnærminger for å jobbe med dette dilemmaet. Filmen finner du her: https://www.youtube.com/watch?v=ixIoDYVfKA0

B. Hva menes med etisk refleksivitet?

C. Beskriv to mulige etiske utfordringer en elev ved en videregående skole kan stå overfor ved bruk av ChatGPT når hen skal besvare en hjemmeeksamen?

D. Finn en podcast eller en avisartikkel som drøfter etiske utfordringer ved bruk av ChatGPT og redgjør kort (minimum et par setninger) for hva utfordringene består i. Lag en referanse til kilden når du gjengir fra podkasten eller avisartikkelen.

Oppgave 4 - Spørsmål til pensumartikkelen

Les artikkelen *Five provocations for ethical HCI research*. Velg ett av de fem dilemmaene, og skriv to spørsmål til det. Det kan være noe du lurer på, er usikker på, eller gjerne vil vite mer om. **HCI står for Human Computer Interaction.**

Oppgave 5 - Refleksjon

Skriv noen setninger om hva du har lært gjennom å jobbe med denne obligen. Hva likte du? Var det noe som var tankevekkende? Skriv også et par setninger om hva du tenker om tilgjengeligheten til besvarelsen din.

Ved spørsmål om den obligatoriske oppgaven er det bare å ta kontakt med gruppelærer eller foreleser.

Lykke til!